

Podmořský SVĚT

Martiny BALZAROVÉ

„Jako asi každý potápěč jsem chtěla svět pod hladinou přiblížit i těm, kteří se nepotápí. U nás to je hlavně moje maminka. Zkrátka jsem chtěla, aby viděla to, co pod vodou vidím já...“

S potápěním jste začala velmi brzy, co vás k tomu vedlo, ovlivnila vás nějak vaše rodina?

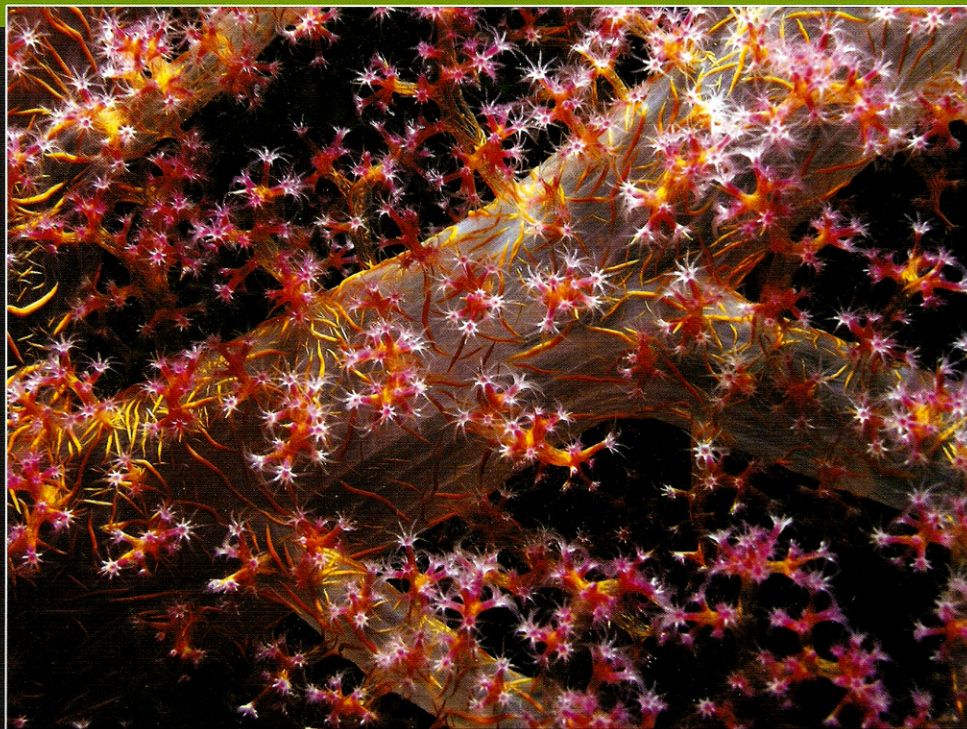
Již od malicka mě vábilo moře a vše s ním spojené. Přesto mě nikdy nenapadlo, že bych mohla začít zkoumat a poznávat moře pod hladinou. Byl to nápad mého otce. Jednoho dne přišel a řekl: „Přihlásil jsem nás do kurzu potápění“. Bylo mi 12 let. Kurz jsem absolvovala v potápěčské škole Seamaster Teplice částečně v Čechách a dokončení kurzu, první ponory na volné vodě, jsem už dělala v moři na Kypru. Úžasný podmořský svět a báječní lidé, které jsem díky tomu poznala, to vše mne natolik ovlivnilo, že se potápění a poznávání podmořského života budu věnovat jak jen to bude možné. Pouhá přítomnost v nádherném

Martina Balzarová
19 let, *1. května 1987

Po ukončení studia na Gymnáziu Teplice nyní studuje prvním rokem biologii na Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích. Jejím cílem do budoucna je studovat mořskou biologii v zahraničí. Ve volném čase ráda lyžuje, tančuje a čte. Nejvíce času však věnuje potápění a podvodní fotografii. Jako potápěč neustále rozvíjí své zkušenosti a postupně si zvyšuje potápěčské vzdělání. V 18ti letech získala profesionální potápěčskou kvalifikaci Divemaster. Potápění se věnuje od svých 12 ti let. O dva roky později, ve 14 ti letech (rok 2001), začíná pod vodou fotografovat. Od roku 2003 se pravidelně účastní se svými fotografiemi různých festivalů a soutěží podvodní fotografie u nás i v zahraničí a získává mnohá ocenění. Její fotografie otiskují přední potápěčské a cestopisné časopisy. Mezi její největší úspěchy patří, mimo několika ocenění na domácích festivalech podvodní fotografie, zejména cena z mezinárodního festivalu ve Francii - Antibes z roku 2005, kde získala cenu PRIX Our World Underwater Scholarship Society pro fotografie do 25 let. V roce 2006 ji získala podruhé.

Kde je vaše oblíbená lokalita pro potápění?

Zatím jsem měla možnost potápět se v Chorvatsku, Sardinii, na Kypru a často jsem v Egyptě. Všude je něco zajímavého, ovšem Rudé moře je pro mě nejzajímavější. Pak jsou na světě místa o kterých jsem zatím jen četla nebo slyšela, a toužím se tam někdy vypravit za potápěním a poznáváním. Chtěla bych navštívit Bali, Galapágy, Vietnam, Austrálii a Nový Zéland, Norsko, Čínu, Japonsko, Madagaskar, Rusko... Vlastně je to asi celý svět. Chtěla bych poznat nejen krásy pod mořskou hladinou, ale i kulturu, přírodu a památky v těchto zemích.

Jak na to dívají rodiče, nebojí se o vás?

Tátněk se v průběhu let do potápění tak zapletl, až se z něj stal instruktor. Často se spolu potápíme a když se ho někdo zeptá, zda o mě nemá strach, tak odpovídá: „Ano strach mám - když jde na diskotéku.“ Jo vy myslíte pod vodou? Ne, to nemám. Víím, že je velmi zodpovědná a zkušená potápěčka. No a maminka, ta má trochu strach, ale nedává to najevo, jen nám klade vždy na srdce, abychom byli opatrní.

Fotografování pod vodou přišlo až později, proč? Co bylo hlavním důvodem?

„Jako asi každý potápěč jsem chtěla svět pod hladinou přiblížit i těm, kteří se nepotápí. U nás to je hlavně moje maminka. Zkrátka jsem chtěla, aby viděla to, co pod vodou vidím já. Ty pestré barvy, rozmanitý život a prapodivné tvory. Navíc mě

vždy zajímala biologie a chtěla jsem tedy vědět, co to pod vodou vidím. Začala jsem si dělat jakýsi archiv viděných živočichů.

Jaké je vaše vybavení? Co se vám osvědčilo?

S ohledem na finanční možnosti volím i své vybavení a je to o kompromisu. Nemohu si zatím dovést pořídit vhodnější sestavu s kterou bych mohla fotit podle svých představ. Fotoaparát dnes sice nejsou už moc drahé, ale jakmile to chcete vzít sebou pod vodu, musíte mít speciální pouzdra, blesky atd. Cena za takovou sestavu se pak pohybuje kolem 300.000 Kč. Na trhu jsou samozřejmě i fotoaparáty včetně podvodních pouzder již od 10 000 Kč. Fotografie na pamětku z podvodní dovolené si sice uděláte, ale více od toho nečekejte. Já nyní fotím hlavně s fotoaparátem Nikon Coolpix 8700, mám ho v pouzdře Ikelite a k tomu 50 cm dlouhé rameno s externím bleskem Ikelite DS125. Také mám ještě fotoaparát Ricoh Caplio G55 s podvodním pouzdem SEA&SEA DX-3000G a k tomu širokouhlý objektiv SEA&SEA 20 mm.

Potápíte se proto, abyste mohla fotit, nebo je fotografování druhořadá záležitost?

Po pravdě beru fotografování pod vodou jako zpestření ponoru. Přeci jenom se občas stane, že na nic zajímavého nenarazíte a pak se začnete docela i nudit. S fotoaparátem se nikdy nenudím, vždy se najde něco, co se dá fotit a u čeho může člověk dumat dlouhé minuty a zkoušet to. Stačí

třeba kousek korálu a hned tam máte přes dvacet zajímavých možností. Jak detail korálu, tak malé živočichy co se v okolí pohybují. A nebo fotit kamarády co plavou kolem, aby měli památku. **Stala se vám nebo vašemu fotopříslušenství nějaká nehoda?**

Zatím se mi podařilo „utopit“ jeden fotoaparát a jednu videokameru. V prvním případě jsem se snažila vyfotit dva mořské koniky do sebe zapletené ocásky a v zápalu hledání pozice jsem si nevsímla, že se mi pouzdro plní mořskou vodou. A s videokamerou se to mělo tak, že po dvaceti minutách ponoru se najednou rozblkl alarm na vlhkost v pouzdře. Byli jsme zrovna ve třiceti metrové hloubce a z té se moc rychle vynořit nemůžete. Na cestu k hladině potřebujete minimálně 3–5 min. Stoupali jsme k hladině, abychom kameru zachránili, zatím do pouzdra voda zcela nepronikla. No a těsně před vynořením u břehu se ozvala rána, uvolnilo se těsnění a v pouzdře se v mžiku objevilo 2 cm vody. Rychle jsme vyndali kameru z vody a okamžitě otevřeli box, bohužel i když na kameru dopadlo jen pár kapek mořské vody, byl s ní již konec.

Jak se liší fotografování na suchu a pod vodou?

Je to velmi odlišné a vůbec se nedá na tuto otázku krátce odpovědět. Je to téma na celou tlustou

podvodním světě je nezapomenutelná a zkoumat a hledat různé formy života se pro mě stalo dnes už vlastně i částečně splněným snem.

Jaké byly vaše začátky? Abych řekla pravdu, nevím, jak je nejlepší začít... Využít kurzu potápění na dovolené, nebo jsou i u nás jiné možnosti?

Od první chvíle, kdy jsem poprvé ponořila hlavu a dýchala z potápěčského přístroje mě potápění uchvátilo. Už během kurzu, kde se učíte dovednosti, které každý potápěč s ohledem na bezpečnost sebe i potápěčského partnera musí zvládnout, to bylo velmi zajímavé. A co se týká vaší otázky, kde a jak se dá absolvovat základní potápěčský kurz... Existuje několik možností. Přihlásit se do kurzu tady v Čechách. Dnes již skoro v každém městě najdete potápěčskou školu, která nabízí

nejen výcvik, ale pořádá i cesty za potápěním na zajímavá potápěčská místa doslova do celého světa. Kurz také můžete absolvovat v rámci své dovolené u moře, ale počítejte s tím, že vám to přeci jenom zabere několik dnů. Musíte zvládnout nejen předepsanou teorii zakončenou písemným testem, ale i splnit na 100% praktické dovednosti. Jako potápěč musíte dobře znát a dodržovat zásady a pravidla pro bezpečné potápění.

Potápíte se jen v moři nebo i ve sladké vodě?

Já jsem si zamilovala moře. Má nejoblíbenější lokalita je Lighthouse v Dahabské zátoky na Sinajském poloostrově v Egyptě. Je to kouzelné místo a naprosto jedinečné z těch, co jsem zatím poznala. Je tu korálový útes i travnaté dno. Obojí má svá skrytá tajemství, která se postupně odhalují. I když to tu znám jako své boty, vždy mě

něčím překvapí. Například letos v létě jsem zde objevila několik druhů krevet, které jsem předtím ještě neviděla. Různí mořští obyvatelé jsou tu jako na dlaní. Stačí udělat jen pár krůčků a jste v ráji. Často zde můžete vidět želvy. Pravidelně si tu pochutnávají na místní mořské trávě nebo měkkých korálech. O prázdninách zavítali k útesu dokonce i dva černocipí žraloci. Prostě tohle místo a potápění zde mám velmi ráda. U nás v Čechách se moc nepotápím. Moře je pro mě zatím daleko zajímavější a to nejen svým rozmanitým životem. Někdy se totiž potápím také k tajuplným vrakům potopených lodí. Většina těchto lodí má velmi bohatou historii a prozkoumávání vraků je proto velice dobrodružné a zajímavé.

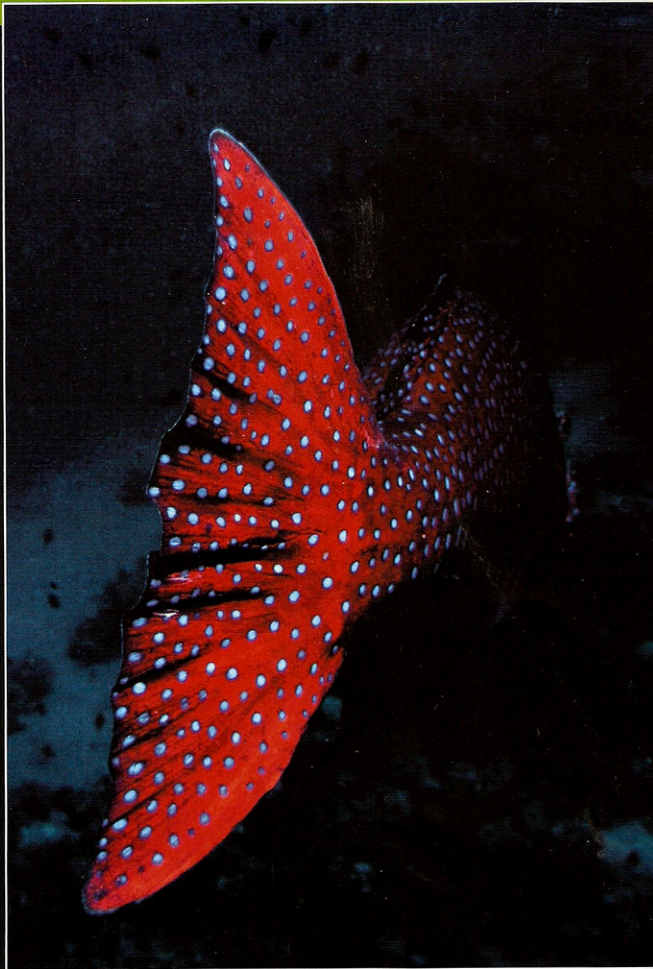

VÝSTAVY MARTINY BALZAROVÉ

Od 25.5. – 24.6.07 bude kolekce TVÁŘE MOŘE k vidění v rámci mezinárodního festivalu podvodní fotografie a filmů PAF Tachov v prostorách tachovského muzea.

V říjnu vystavuje v Chomutově - Galerie Lurago a v listopadu v Galerii Českého rozhlasu v Českých Budějovicích.

V Praze můžete vidět fotografie Marty Balzarové od 26. do 2.7.2007 v minigalerii Centrum Foto Škoda v Praze. Zde vystaví fotografie ve formátu 30x40.

mi utkvělo v paměti toto poučení: „Neexistuje fotografie, která by vyrovnala cenu života potápěče.“ Já bych k tomu ještě přidala, že neexistuje ani fotografie, která by vyrovnala cenu života živočichů, které fotíme. Je zoufalý pohled na potápěče, který zahleděn do hledáčku svého fotoaparátu ztrácí kontrolu nad svým pohybem a zničí v mžiku nádherný korál, který roste desítky let. Špatný a nezodpovědný potápěč nemůže být nikdy dobrý fotograf. Mějme tedy vždy respekt a úctu k ubývajícím přírodním krásám a ke všem obyvatelům rozmanitého podvodního světa.

Doufáte, že při potápění něco vyfotíte, nebo postupujete plánovitě - víte, kde by se dalo co vyfotit a tak si počkáte, vrátíte se na jedno místo?

Těžko říct. Pokaždé mě i na známém místě ledacos překvapí. Na Lighthouse v Dahabu jsem absolvovala přes 400 ponorů a každý byl jedinečný. Samozřejmě, že když člověk ví, kde které zvířátko bydlí, tak může jít na jistotu. Chobotnice a murený bývají většinou na stále stejném místě, které si hlijadí. Přisedlé živočichy jako korály, mořské houby, sasanky a tvory na nich žijící také naleznete každý den na stejném místě. Ale ostatní ryby, želvy, kraby či rejnoky buď potkáte, a nebo ne. Záleží na štěstí. Několik se dá vypočítovat určitá pravidelnost připlouvání na stejné místo. Jeden čas každý den připlouvala želva na stejné místo kolem půl čtvrté pochutnat si na místní mořské trávě. Stačilo se tedy trefit do tohoto časového rozmezí a želvička byla jistá. Samozřejmě, že u statických, velmi pomalých nebo na dně žijících živočichů nehrozí, že vám uplavou z dosahu objektivu. Ale zase se těmto zvířátkům moc nevěnuje pozornost ze stran jak potápěčů, tak fotografů. Většinou jsou příliš mali a tak pro spoustu lidí nezajímaví. Jsou samozřejmě i potápěči, kteří objevili kouzlo makrosvětla, ale mnoho jich není. Někteří se nezajímají o nic jiného, než o ryby od metru délky a více. Což mi přijde jako škoda.

knihu, ale pokusím se malinko poddhalit. Hlavní nepřítel fotografa pod vodou je totiž již samotná voda! Náročnější údržba a příprava vybavení, manipulace a pohyb ve vodě s objemným přístrojem. S narůstající hloubkou se zvyšuje okolní tlak vody a pokud chcete fotit třeba ve 40 metrové hloubce (5x větší tlak než na hladině), musíte mít pouzdro, které tomuto vysokému tlaku odolá. Na trhu jsou fotoaparáty či pouzdra určená například do max. hloubky 2, 5, 10 až 70, 100 m atd. Odlíšná je samozřejmě i cena.

Na rozdíl od fotografování na „vzduchu“ voda pohlcuje světlo a funguje navíc jako modrozelený filtr, proto je potřeba pod vodu výkonné osvětlení a přiblížení se k objektu, který fotografujeme, co nejlíže. Už v 10metrové hloubce bez umělého světla nevidíte červenou barvu a čím se ponoříte hlouběji, více se ztrácí i další barvy jako oranžová, žlutá atd. Bez použití světelných nebo speciálních filtrů nebudou fotky barevné, ale pouze šedomodré. Problémem jsou také rozptýlené částičky ve vodě, které způsobují zpětný odraz světla. Nezanedbatelný je i lom

světla pod vodou. Objekty se zdají větší a blíží až o 30% a tam, kam míříte bleskem ve skutečnosti fotografovaný objekt není. Je toho ještě mnoho a mnoho a pokud by se někdo chtěl začít věnovat podvodní fotografii, doporučuji pořídit si knihy, které se tímto podrobně zabývají, nebo se přihlásit do kurzu podvodního fotografování. Spolu s mým otcem a ve spolupráci se školou potápění Seamaster Teplice tyto kurzy pořádáme.

Poradíte začátečníkům jak na to? Myslím spíše začátečníky potápěče, kteří mají vybavení i zkušenosti s fotografováním na suchu.

Abych pravdu řekla, tak se ještě rozhodně necítím na to, abych radila jiným. Sama se mám ještě hodně co učit. Nechtěla bych tedy vysvětlovat „jak na to“ pod vodou. Vyšlo již mnoho publikací, které se zabývají speciálně podvodní fotografií. Z těchto publikací jsem se i já sama mnohé naučila a určitě by neměly chybět v žádné knihovně začínajícího podvodního fotografa. Ale něco bych přesto chtěla říci. To hlavní v podvodním fotografování je dokonalé zvládnutí potápěčských dovedností. Z jedné knihy o podvodní fotografii

Při fotografování živočichů bychom měli aspoň zběžně vědět, co fotíme, nebo se chystáme fotit a nastudovat si, kde můžeme živočicha najít, jestli je nebezpečný, na co si dát pozor. Musíme se naučit odhadovat reakce, vědět, zda mohu blíž, nebo zda už je to konečná vzdálenost. Při nečekaném přiblížení k mureně by se mohlo stát, že se lekne a obraným reflexem je kousnutí. Což od takové dvoumetrové krasavice zrovna není nic pěkného. Jiní živočichové, jako třeba perutýni, vyhledávají společnost potápěčů záměrně. Během nočních ponorů často plavou kolem potápěčů a vycitřale využívají světla jejich baterek, které oslepuje drobné ryby, které se tak stávají snadnou kořistí. Nebezpečí pro potápěče je v tom, že perutýni mají jedovaté ostny a tak pokud si nedávate dostatečně pozor, můžete se při neopatrném pohybu lehce zranit. A v moři nejsou perutýni jediné jedovaté živočichové, na které je třeba při potápění dávat pozor. Neustále musíme dávat pozor kam plaveme, co je kolem nás, a pokud se potřebujeme někdy opřít o útes či skálu dobře si místo prohlédnout, než na něj položíme ruku,

zda na něm neodpočívá nějaká dobře maskovaná jedovatá ropušnice. Jed některých podmořských živočichů může neopatrného člověka i smrtelně zranit. Kromě přiblížení se v klidu k živočichovi je také důležitá trpělivost a naprostý klid. Najít si dobrou a bezpečnou polohu. Žádné prudké pohyby, čím budeme pomalejší a dělat věci s rozvahou, tím lepší bude výsledná fotografie. Já osobně pod vodu nenosím žádnou potravu. To, jak se člověk přiblíží a tvor sám je také zvědavý a přijde se z vlastního popudu podívat, je nejkrásnější pocit, který můžete zažít.

Co se týká fotografování, tak si myslím, že nejdůležitější je fotit, fotit a fotit. Čím častěji, tím lépe. Já se přiznám, že všem technickým věcem okolo fotografování zas tak moc nerozumím. Nějaké ty základy sice mám, ale ne hluboké. Začínala jsem fotit metodou pokus a omyl. Zkusila jsem to z téhle strany, z jiné, s tímhle časem, s touhle clonou a čekala jsem, co z toho vyjde. V dnešní

době většina fotografuje s digitálním fotoaparátem a tak máte hned pod hladinou kontrolu, co jste vyfotili a můžete hned vidět výsledky a jak které nastavení mění vzhled fotografie. Tím se člověk nejrychleji učí a později už snadno odhadne, co nastaví, aby výsledná fotografie byla podle jeho představ. Navíc máte hned výsledky svého snažení k dispozici i k prohlídce na hladině a konzultování s ostatními přítomnými fotografy. Hned zjistíte, proč asi něco nevyšlo a při příštím ponoru to zkusíte znovu a jinak. Konzultování a prohlídka si prací jiných fotografů je také způsob učení a je důležitou složkou k tomu, aby se fotografické pokusy zlepšily. Vůbec se nebojte ukázat své fotografie ostatním fotografům, vždyť oni také začínali a měli stejné problémy jako vy. Pokud tedy máte možnost se poradit, tak to udělejte. Třeba díky tomu přijedete na chybu, kterou nevědomky děláte, a nebo naopak budete překvapeni tím, že ostatní řeknou, jak zajímavé máte fotografie.

Rozhodli jste se studovat biologii...

Studium biologie u mě byla celkem logická volba. Při potápění se setkáte s tvory, o kterých jste ani nevěděli, že existují. Zatoužíte toho vědět víc a hned je z vás kromě potápěče fotografa i potápěč biolog. Ono hlavně i to potápění je mnohem zajímavější, když víte, kde co můžete najít, a nebo naopak potkáte něco, o čem víte, že je neobyčejné a vzácné. Několik kolem nevědomky proplyje a ani netuší, co vzácného bylo hned pár centimetrů od něj. Jako potápěč Divemaster o prázdninách pracuji externě v Egyptě na potápěčské základně, kde starám o rekreační potápěče jako podmořský průvodce. Snažím se, aby něco zajímavého pod vodou při potápění nejen viděli, ale aby se také něco zajímavého o rozmanitém podmořském světě dozvěděli. Co se týká samotné biologie, tak ta se logicky neobejde bez řádné dokumentace, tudíž fotografování je nutností. Nadále se budu věnovat poznávání a ochraně při-

rody. Poznáváním života kolem sebe totiž dávám smysl i našemu životu.

Máte ještě jiné zájmy?

Kromě potápění, které mi zabírá většinu času, se věnuji ještě lyžování, (nedávno jsem získala kvalifikaci instruktora lyžování), čtení, tanci, a teď jsem začala s hraním podvodního hokeje, který je u nás na biologické fakultě velmi oblíben. A musím říct, že po pár trénincích jsem tomu také propadla.

Co chystáte do budoucna?

Za potápění se letos chystáme kromě oblíbeného potápění v Egyptě také na Bali. Jsem zvědavá, co za snímky tam pořídím. Jinak nejdůležitější je pro mne studium a snažím se to vše skloubit tak, abych nebyla nucena ho nějak zameškovávat. Pomalinku se připravuji na výzkum krevetek, které jsem si zvolila jako téma bakalářské práce. No a stále budu psát články a publikovat v časopisech. Také připravujeme společně s tátou i nějaký ten dokumentární filmček z podvodní tematiky.

**PŘIPRAVILA: DANIELA DUŠKOVÁ
SNÍMKY: MARTINA BALZAROVÁ**

